

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 16.10.2025
JOIN(2025) 26 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Välimeren sopimus
Yksi meri, yksi sopimus, yhteinen tulevaisuus**

1. JOHDANTO

Euroopan unionilla (EU) ja eteläisen Välimeren kumppanimailla¹ on yhteinen mahdollisuuksien, haasteiden ja vastuiden alue: **yhteinen Välimeren alueemme**. Työskentelemme yhdessä vakaan ja vauraan Välimeren puolesta.

Siitä lähtien, kun **Barcelonan prosessi**² käynnistettiin vuonna 1995, yhteisen rauhan ja vaurauden alueen luominen Välimeren alueella on ollut Euroopan unionin strateginen tavoite. **Vuoden 2021 Välimeren alueen toimintaohjelma ja siihen liittyvä talous- ja investointisuunnitelma (EIP)**³ ovat olemassa olevien yhteistyöelinten ja -muotojen pohjalta antaneet lisäpontta ja mobilisoineet eteläiselle naapurustolle EIP:n puitteissa yhteensä noin 6 miljardia euroa EU:n rahoitusta, mikä on käynnistänyt noin 27 miljardin euron investoinnit useisiin konkreettisiin lippulaivahankkeisiin.

Kaikkien aikojen ensimmäisen **Välimeren alueesta vastaavan komissaarin** nimittäminen korostaa EU:n pyrkimystä omaksua entistä tehokkaampi ja kohdennetumpi lähestymistapa alueeseen. Komissaari työskentelee tiiviissä yhteistyössä **Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan** kanssa.

Välimeren sopimus, jäljempänä 'sopimus', heijastelee tätä strategista tavoitetta. Haluamme vahvistaa tätä suhdetta ja **syventää integraatiota yhteisellä Välimeren alueella**. Sopimuksen tavoitteena on saada aikaan ajattelutavan muutos, jota tarvitaan kumppanuutemme koko potentiaalin hyödyntämiseksi ja yhteistyön tekemiseksi yhteisen omistajuuden, yhdessä luomisen ja jaetun vastuun periaatteiden pohjalta.

Välimeren alue sijaitsee kolmen mantereen – Euroopan, Afrikan ja Aasian – risteyskohdassa ja muodostaa tärkeän sillan taloudellisille kumppanuuksille, kulttuurivaihdolle ja vuoropuhelulle näiden alueiden välillä. Nykyinen maailmanlaajuinen ja alueellinen geopoliittinen tilanne vaatii tiiviimpiä poliittisia suhteita ja vahvempaa kumppanuutta. Erityisesti Gazan sodan vaikutukset heijastuvat Lähi-itään ja sen ulkopuolelle aiheuttaen lisääntyntä turvattomuutta ja epävakautta. Gazan konfliktin lopettamiseksi hiljattain tehty sopimus on historiallinen virstanpylväs, ja se tarjoaa Israelille, Palestiinalle ja alueelle laajemmin mahdollisuuden raivata poliittiset esteet kestävältä rauhalta ja turvallisuudelta kahden valtion ratkaisun pohjalta. Vaikka EU:n välitön prioriteetti on varmistaa riittävä humanitaarinen apu Gazaan, EU osallistuu myös tukemalla palestiinalaishallinnon uudistamista, rahoittamalla Gazan jälleenrakentamista, muun muassa kutsumalla koolle Palestiinan avunantajaryhmän, ja vahvistamalla EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) piiriin kuuluvia operaatioiden läsnäoloa.

Viimeaikaiset konfliktit ja levottomuudet – muun muassa Libanonissa, Syyriassa, Jemenissä ja Iranissa – ovat entisestään lisänneet jännitteitä ja vaikuttaneet merelliseen turvallisuuteen ja kansainväliseen kauppaan. Välimeren aluetta uhkaavat myös heijastusvaikutukset turvattomuudesta ja epävakaudesta Afrikassa, erityisesti naapurialueella Sahelissa, joka on

¹ Eteläisen Välimeren alue käsittää kymmenen eteläisen naapuruston kumppania: Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Marokko, Palestiina*, Syyria ja Tunisia.

* Tätä nimitystä ei pidä tulkita Palestiinan valtion tunnustamiseksi, eikä se vaikuta yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin asiasta.

² Barcelonan julistus ja Euro–Välimeri-kumppanuus EUR-Lex.

³ JOIN(2021) 2 final.

Pohjois-Afrikan maille strategisesti tärkeä. Myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikuttaa alueeseen erityisesti ruokaturvan osalta.

Sopimus tarjoaa **mahdollisuuden muokata suhteidemme keskeisiä osa-alueita ja korostaa sitoutumistamme rauhaan, turvallisuuteen ja monenväliseen sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestykseen. Tämä lähettää selkeän poliittisen signaalin kumppanuudesta globaalilla näyttämöllä.**

Sopimuksella luodaan **käytännön yhteistyökehys**, jossa yhdistyvät vahva poliittinen sitoutuminen ja alhaalta ylöspäin suuntautuva lähestymistapa yhteisten aloitteiden toteuttamiseen yhteisen edun mukaisilla ensisijaisilla politiikan aloilla. Nämä aloitteet voivat tuottaa konkreettisia tuloksia kaikenikäisille ihmisille, erityisesti nuorille, sekä naisille, yrittäjille ja pienyrityksille. Sopimuksella edistetään alue- ja paikallistason yhteistyötä yhteisellä Välimeren alueella. Alueella meneillään oleva yhteiskunnallinen ja taloudellinen muutos tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia ihmisiä hyödyttävään yhteistyöhön. Yhteistuumin ilmasto-, ympäristö- ja turvallisuushaasteisiin vastaaminen voi sekin auttaa rakentamaan ja vahvistamaan alueen selviytymiskykyä ja ohjaamaan kumppanuuttamme tulevaisuuden teollisuudenaloihin. Sopimus tarjoaa mahdollisuuden suunnata toimia aloille, joilla voi olla **pysyvä ja muutosvoimainen vaikutus** lähialueella ja maailmanlaajuisesti.

Sopimus on tulosta **laajasta kuulemisprosessista**, jossa kuultiin eteläisen Välimeren kymmentä kumppanimaata, EU:n jäsenvaltioita, Euroopan parlamenttia, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa, alueiden komiteaa, EU:n ulkopuolisia naapurimaita, Yhdistyneiden kansakuntien järjestöjä ja muita kansainvälisiä järjestöjä. Koska **Välimeren unioni** on ainutlaatuinen hallitustenvälinen järjestö, jonka jäseniä kaikki EU:n ja eteläisen Välimeren kumppanimaat ovat, se oli tiiviisti mukana prosessissa. Myös **Anna Lindh -säätöillä** oli merkittävä rooli kuulemisprosessissa.

Kuulemisia järjestettiin myös monenlaisten sidosryhmien kanssa, jotka edustivat kansalaisyhteiskunnan eri osa-alueita, mukaan lukien talouden, kulttuurialan ja yhteiskunnalliset toimijat, tiedeyhteisö ja ajatushautomot. Erityistä huomiota kiinnitettiin alueelliseen ja paikalliseen ulottuvuuteen, koska niillä on keskeinen asema sopimuksen täytäntöönpanossa. Nuoret osallistuivat tiiviisti kuulemisprosessiin useissa tapahtumissa, erityisesti **Euro–Välimeri-nuorisodialogin** välityksellä.

Kuulemisten tuloksista keskusteltiin 14. heinäkuuta 2025 pidetyssä **EU:n ja eteläisen naapuruston ministerikokouksessa**, jossa eteläisen Välimeren kymmenen kumppanimaata ja EU:n jäsenvaltiot vahvistivat halukkuutensa tehdä käytännön yhteistyötä tulevan sopimuksen konkreettisten aloitteiden ja toimien parissa.

Ajan mittaan on myös mahdollista **laajentaa sopimuksen soveltamisalaa eteläisen Välimeren alueen ulkopuolelle** ja hyödyntää synergiaetuja muiden EU:n aloitteiden kanssa. Osallistumista Persianlahden kumppaneiden, Saharan eteläpuolisen Afrikan naapurimaiden, erityisesti Mauritanian ja Senegalin, Turkin sekä Länsi-Balkanin ja Mustanmeren kumppaneiden yhteistä ja strategista etua koskeviin toimiin⁴ selvitetään ja siihen kannustetaan

⁴ Euroopan unionin strateginen toimintamalli Mustanmeren alueella, JOIN(2025) 135 final.

tarpeen mukaan. Yhteistyötä tehdään myös **alueellisten järjestöjen** – Afrikan unionin, Arabiliiton ja Persianlahden yhteistyöneuvoston – kanssa.

Sopimuksella tuetaan **kolmenvälisen yhteistyön tiivistämistä erityisesti Persianlahden kumppaneiden kanssa**. Tämä on erittäin tärkeää, koska nämä maat ovat tärkeä silta Euroopan, Aasian ja Afrikan välillä ja niillä voi olla merkittävä rooli poliittisiin, taloudellisiin, humanitaarisiin ja kehitykseen liittyviin haasteisiin vastaamisessa eteläisen Välimeren alueella ja erityisesti Lähi-idässä. Monet sopimuksen painopistealueet ovat yhdenmukaisia strategisesta kumppanuudesta Persianlahden alueen kanssa annetun EU:n yhteisen tiedonannon⁵ prioriteettien kanssa, erityisesti vihreän siirtymän, kaupan, liikenteen, alueellisen vakauden ja globaalin turvallisuuden osalta.

2. SOPIMUKSEN KOLME PILARIA

Sopimus käynnistää avoimen prosessin, jolla luodaan **käytännön yhteistyökehys**, joka perustuu kolmeen pilariin:

- I. **Ihmiset: muutoksen, yhteyksien ja innovoinnin liikkeellepaneva voima**
- II. **Vahvemmat, kestävämmät ja yhdentyneemmät taloudet**
- III. **Turvallisuus, varautuminen ja muuttoliikkeen hallinta**

Nämä kolme pilaria ovat **tiivisti sidoksissa toisiinsa**. Kukaan niistä sisältää alkuun joukon **uusia, toteuttamiskelpoisia aloitteita** sekä ehdotuksia sellaisten **olemassa olevien toimien laajentamiseksi**, joilla voi olla muutosvaikutuksia ja jotka tuovat lisäarvoa. Sopimus perustuu **joustavuuden periaatteeseen**, mikä mahdollistaa kumppaneiden eriasteisen osallistumisen eri aloitteiden toteuttamiseen.

Sopimus **pohjaa olemassa oleviin aloitteisiin**, kuten talous- ja investointisuunnitelmaan, assosiaatiosopimuksiin, kumppanuuksien painopisteisiin, strategiaan ja kokonaisvaltaisiin kumppanuuksiin, muihin alueellisiin yhteistyökehyskehyksiin sekä jäsenvaltioiden kansallisiin strategioihin⁶.

Sopimus on yhdenmukainen NDICI – Globaali Eurooppa -välineen⁷, Global Gateway -strategian ja tulevan Globaali Eurooppa -välineen⁸ painopisteiden kanssa, ja **kaikki asiaankuuluvat EU:n rahoitusvälineet otetaan käyttöön** tukemaan sopimuksen täytäntöönpanoa. Toimien vaikutuksen ja synergioiden maksimoimiseksi rahoitusta pyydetään myös EU:n jäsenvaltioilta ja eteläisen Välimeren kumppanimailta. Vastaavasti Team Europe -lähestymistavan mukaisesti hyödynnetään EU:n jäsenvaltioiden rahoituslaitoksia, kansainvälisiä rahoituslaitoksia⁹ ja yksityisen sektorin rahoitusta mahdollisuuksien luomiseksi ihmisille ja yrityksille.

EU ja eteläisen Välimeren kumppanimaat pyrkivät edistämään ihmisoikeuksia, hyvää hallintoa ja perusvapauksia kestäväen kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaisesti. Lisäksi ne edistävät **sukupuolten tasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja vammaisten**

⁵ JOIN(2022) 13 final.

⁶ Mukaan lukien Afrikkaa varten laadittu Mattein-suunnitelma ja siihen liittyvä Rooman prosessi.

⁷ Asetus (EU) 2021/947.

⁸ [EU:n talousarvio 2028–2034](#).

⁹ Erityisesti Euroopan investointipankki (EIP) ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD).

henkilöiden oikeuksia. Tämä tukee aloitteiden täytäntöönpanoa ja on keskeinen tekijä elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan ylläpitämisessä sekä terveemmän ja suotuisamman liiketoimintaympäristön edistämiseksi.

I. Ihmiset: muutoksen, yhteyksien ja innovoinnin liikkeellepaneva voima

Yhteinen Välimeren alue alkaa sen ihmisistä: se on yhteinen kulttuurinen, historiallinen ja inhimillinen alue. Ihmisten väliset yhteydet luovat siltoja, jotka edistävät keskinäistä ymmärtämystä ja tarjoavat mahdollisuuksia kasvuun ja kehitykseen, mikä luo vakautta ja korostaa yhteistyön hyödyllisyyttä.

Samalla kun EU:ssa väestökehityksen suunta on laskeva korkean elinajanodotteen ja laskevan syntyvyyden vuoksi, Välimeren alueen eteläosaan kohdistuu sosiaalisia, taloudellisia ja demografisia paineita. Sopimuksen myötä meillä on mahdollisuus investoida koulutukseen, osaamiseen, kiertomuuttoon ja toimeentuloon¹⁰. Koulutuksella on selvä ja todistettu vaikutus kehitykseen ja talouskasvuun. Eteläisen Välimeren alueen nuoret ovat halukkaita hakeutumaan **korkea-asteen koulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen**, mutta alhaisempi tutkintojen suorittamisaste¹¹, tutkintojen epätasainen tunnustaminen ja rajoitettu liikkuvuus sekä rajalliset työllistymis- ja yrittäjyysmahdollisuudet estävät heitä pääsemästä kunnollisiin työpaikkoihin kansallisilla, alueellisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla¹².

Sopimuksella investoidaan ihmisiin ja **tuetaan heidän valintojaan oppimisen, kasvun ja liikkuvuuden osalta**, mikä auttaa vahvistamaan kulttuurisia, akateemisia, sosiaalisia ja taloudellisia siteitä ja tekee EU:n ja eteläisen Välimeren alueen välisestä yhteistyöstä entistä vahvempaa ja kestävämpää.

1.1 Korkeakoulutus, ammatillinen koulutus, osaamisen kehittäminen, tutkimus ja innovointi

Sopimuksella tuetaan osaamisunionin¹³ mukaisesti **osaamisen kehittämistä ja pääsyä työmarkkinoille** yleissivistävän koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen avulla. Instituutioiden ja yksityisen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä yhteisestä Välimeren alueesta pyritään tekemään kansainvälisen koulutuksen, innovoinnin, tutkimuksen ja kehittämisen keskus, mikä edistää selviytymiskykyä ja jälleenrakentamista. Yliopistoilla,

¹⁰ JRC143548. Datan perusteella on pääteltävissä, että eteläisen Välimeren alue siirtyy noin kolmen vuosikymmenen kuluessa samankaltaiseen väestönkehitysmalliin kuin mikä EU:ssa on tällä hetkellä havaittavissa. Tällä hetkellä useimmissa eteläisen Välimeren maissa on noin 12–15 työikäistä henkilöä jokaista ikääntynyttä (yli 65-vuotiaasta) henkilöä kohden. Vuoteen 2025 mennessä tämän suhdeluvun odotetaan kuitenkin laskevan noin 5:1:een, mikä on vain hieman EU:n tasoa korkeampi. Nämä muutokset edellyttävät, että talouskasvun malleissa siirrytään kasvavasta työvoimasta työn tuottavuuden lisäämiseen.

¹¹ JRC143548. Keskimääräinen valmistumisaste korkea-asteen koulutuksen kandidaatin ja maisterin tutkinto-ohjelmista (ISCED-tasot 6 ja 7) on niissä kuudessa eteläisen Välimeren maassa, joista tietoja on saatavilla, 32,7 prosenttia, kun EU:n keskiarvo on 44,1 prosenttia.

¹² Aktiiviväestön (eli työssäkäyvien tai aktiivisesti työtä hakevien) osuus työikäisestä väestöstä on alle 50 prosenttia eteläisen Välimeren maissa ja vain 30 prosenttia naisten osalta. EU:ssa vastaava osuus on lähes 75 prosenttia. Aktiiviväestön suhde työikäiseen väestöön, 15–65-vuotiaat, 2023, Eurostat.

¹³ COM(2025) 90 final.

oppilaitoksilla, tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureilla, elinkeinoelämällä, säätiöillä ja kulttuurialan toimijoilla on tässä yhteydessä tärkeä rooli.

Sopimus perustuu ministeritasolla käytävään korkean tason poliittiseen vuoropuheluun korkeakoulutuksesta sekä menestyksekkääseen yhteistyöhön eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa Erasmus+ -ohjelman puitteissa. Tavoitteena on luoda yhdentyneempi ja osallistavampi korkeakoulutuksen ja osaamisen kehittämisen ympäristö yhteisellä Välimeren alueella muun muassa käynnistämällä **uusi Välimeren korkeakoulutusfoorumi**.

Lisäksi koulutustoimet voivat hyötyä sukupolvien tasa-arvoisuudesta, joka tarjoaa mahdollisuuden yhdistää nuorten energia vanhempien sukupolvien kokeneisuuteen, jolloin ikäerot lisäävät innovointia ja yhteenkuuluvuutta.

Korkeakoulutus, osaaminen, tutkimus ja innovointi

Aloitteella luodaan yhdennetympi ja osallistavampi korkeakoulutus ja osaamisympäristö erityisesti seuraavin keinoin:

- **Perustetaan Välimeren yliopisto**, jolla on kampuksia yhteisellä Välimeren alueella ja jossa on humanistisen, luonnontieteellisen ja tekniikan alan ohjelmia. Yliopisto perustuu alueen korkeakouluista ja Eurooppalaiset yliopistot -alliansseista saatuihin kokemuksiin, ja siinä hyödynnetään Erasmus+ -ohjelman nykyisiä valmiuksien kehittämistoimia ja täydennetään niitä. Se edistää henkilöstö- ja opiskelijavaihtoa alueen valittujen yliopistojen ja kauppakorkeakoulujen välillä osallistavalla tavalla ja pyrkii kehittämään yhteisiä opetussuunnitelmia/-ohjelmia, yhteistutkintoja sekä muuta koulutustoimintaa, kuten kesäkouluja ja yhteisiä pieniä osaamiskokonaisuuksia.
- **Lisätään korkeakoulujen opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuutta** Erasmus+ -ohjelman puitteissa sekä edistetään **tutkijoiden** liikkuvuutta Horisontti Eurooppa -puiteohjelman Marie Skłodowska-Curie -toimien puitteissa.
- **Perustetaan ja kehitetään innovaatio- ja tutkimuskeskuksia**, jotka tuovat yhteen yliopistoja ja yksityisen sektorin toimijoita tietämyksen ja teknologian siirron parantamiseksi ja joihin osallistuu innovaattoreita, startup-yrityksiä ja sijoittajia.
- **Perustetaan Välimeren tiedediplomatiakeskus**, jonka tehtävänä on yhdistää tiedettä ja politiikkaa sekä kouluttaa diplomaatti- ja teknistä henkilöstöä rajatylittävien neuvottelujen, yhteisen hankesuunnittelun ja näyttöön perustuvan toimintapoliittisen ohjauksen aloilla.
- **Tuetaan sukupolvien välisiä mentorointiohjelmia** tietämyksen ja kokemusten jakamiseksi nuorten kanssa.

Kuilun kurominen umpeen yhtäältä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ja toisaalta **yhtäläisten ja ihmisarvoisten työllistymismahdollisuuksien välillä** on erittäin tärkeää, jotta voidaan varmistaa sujuva siirtyminen työmarkkinoille ja liikkuvuus työmarkkinoilla sekä parantaa kilpailukykyä. Naisten vaikutusmahdollisuuksien edistäminen ja sukupuolten välisen työllisyyseron kaventaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan hyödyntää talouksien ja yhteiskuntien potentiaalia koko yhteisellä Välimeren alueella.

Työvoiman muuttoväylien laajentaminen EU:n ja eteläisen Välimeren alueen välillä, myös kausityöntekijöiden osalta, on edelleen ratkaisevan tärkeää työmarkkinoiden tarjonnan ja kysynnän yhteensovittamiseksi ja talouskasvun edistämiseksi¹⁴.

Osaamisen ja pätevyyden välisen kuilun kuominen umpeen työmarkkinoilla

Aloitteen tavoitteena on tukea eteläisen Välimeren kumppanimaiden työntekijöiden sujuvaa siirtymistä alueellisille, kansallisille ja kansainvälisille työmarkkinoille. Se kattaa työllistettävyyden eri osa-alueita, erityisesti seuraavin keinoin:

- **Laajennetaan olemassa oleva teknillisen ja ammatillisen koulutuksen ekosysteemejä** sovittamalla ammatillinen koulutus työmarkkinoiden tarpeisiin, jotta aloitteen piiriin saadaan yhteisen edun mukaiset alat, kuten maatalous ja elintarvikkeiden jalostus, digitaali- ja kulttuurialat sekä innovatiivinen matkailu.
- **Tuetaan kansallisten nuorisotakuusuunnitelmien¹⁵ kaltaisten**, alueellisiin ja paikallisiin olosuhteisiin räätälöityjen **järjestelmien kehittämistä** sen varmistamiseksi, että nuorilla on työllistymismahdollisuuksia.
- **Luodaan MED-osaamisseurantajärjestelmä** EU:n tai kumppaneiden hankkeiden edunsaajien hankkimien taitojen dokumentoimiseksi. MED-osaamisseurantajärjestelmä helpottaa osaamisen tunnustamista ja siirrettävyyttä sekä parantaa mahdollisuuksia kansainväliseen liikkuvuuteen ja kiertomuuttoon olemassa olevien ohjelmien ja aloitteiden puitteissa¹⁶. Tämä edistää osaamiskumppanuuksia.
- **Parannetaan oppisopimuskoulutuksen laatua ja työssäoppimisen malleja** erityisesti edistämällä eteläisen Välimeren kumppaneiden osallistumista eurooppalaiseen oppisopimusyhteenliittymään.

1.2 Kulttuuri, urheilu ja matkailu

Välimeren alueella on vaikuttavan monipuolinen **aineellinen ja aineeton kulttuuri- ja luonnonperintö**. Eteläisen Välimeren alueella on yli 60 Unescon maailmanperintökohdetta ja dynaaminen nykyaikainen arkkitehtoninen ja taiteellinen toimintaympäristö.¹⁷ Tämä todistaa vahvasti yhteisistä juuristamme ja muodostaa perustan tulevalle yhteistyölle kulttuurin, kestävän kulttuurimatkailun, mukaan lukien ruokaperinteet¹⁸, koulutuksen ja kulttuuriperintövetoisen kehityksen kautta.

Kulttuurikohteiden ja -laitosten sekä museoiden on oltava muutakin kuin näyttelypaikkoja. Niiden tulee toimia muutoksen, talouskehityksen ja osallistavan kasvun

¹⁴ JRC143548. Muuttoliikkeellä on myönteinen vaikutus eteläisen Välimeren maiden hyvinvointiin, ja se lieventää työmarkkinoiden painetta EU:ssa. Opiskelu EU:ssa on eteläisten naapurimaiden kansalaisille yhä tärkeämpi kanava päästä EU:n työmarkkinoille.

¹⁵ [Vahvistettu nuorisotakuu – Euroopan komissio](#).

¹⁶ Kuten Erasmus+ -ohjelma, Horisontti Eurooppa -puiteohjelma, Välimeren alueen tutkimus- ja innovointikumppanuus (PRIMA), kokonaisvaltaista toimintatapaa työvoiman muuttoliikkeen hallinnoinnissa ja työvoiman liikkuvuudessa Pohjois-Afrikassa koskeva THAMM+ -hanke, liikkuvuuskumppanuusjärjestelyt (MPF), Medusa-yhteysverkkohanke (Medusa Connectivity Network) sekä Euroopan koulutussäätiön (ETF) alaisen Välimeren osaamisseurantaryhmän (Mediterranean Skill Observatory) tuki.

¹⁷ [Unescon maailmanperintökeskus – Maailmanperintöluettelo](#).

¹⁸ Esimerkiksi harkitsemalla [kansainvälisen AfrIPI-yhteistyöohjelman](#) laajentamista.

vetureina, ja ne voivat antaa sysäyksen kaupunki-, rannikko- ja maaseutualueiden kunnostamiselle ja elävöittämiselle. Yhteistyö julkisen ja yksityisen sektorin sekä paikallisten ja kansainvälisten avunantajien ja säätiöiden kanssa on avainasemassa niiden potentiaalın hyödyntämiseksi. Edistämällä kestävää matkailua ja perintökohteiden hoitoa alueet voivat varmistaa, että niiden perinnöstä tulee pysyvä taloudellisten ja sosiaalisten hyötyjen lähde. Taiteen sekä kulttuuri- ja luonnonperinnön suojeleminen ryöstelyltä ja laittomalta kaupankäynniltä (sekä nykytaiteilijoiden oikeuksien suojeleminen) ovat edelleen yhteisen edun mukaisia aloja.

Kulttuuriperintökohteista ja museoista voi muodostua **pohdiskelun ja vuoropuhelun tiloja, jotka ovat avoimia erilaisille yhteisöille** ja jotka tarjoavat siten mahdollisuuksia kulttuurin selviytymiskyvyn ja yhteenkuuluvuuden vahvistamiseen. **Taide, musiikki, perinteinen taide- ja käsiteollisuus sekä elokuvat** voivat edistää keskinäistä ymmärtämystä, monimuotoisuutta, osallisuutta ja sosioekonomista kehitystä. Sopimuksella edistetään toimia, joissa keskitytään myös kulttuuriperintöön, Yksi esimerkki on kulttuuriyhteistyöstä käytävän korkean tason vuoropuhelun käynnistäminen.

Urheiluun panostaminen vahvistaa yhteenkuuluvuutta, kaventaa sosiaalisia eroja ja edistää osallisuutta. Terveystieteiden ja taloudellisten hyötyjen lisäksi urheilulla on keskeinen rooli nuorten osallistamisessa ja yhteenkuuluvuuden tunteen edistämisessä. Tulevat suuret urheilutapahtumat¹⁹, jotka kokoavat alueen maita yhteen, tarjoavat lupaavia mahdollisuuksia alueelliselle yhteistyölle ja kestäville yhteyksille sekä auttavat edistämään tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä.

Uskontojen välisen vuoropuhelun syventäminen edistää keskinäistä ymmärrystä ja rauhanomaista yhteistyötä yhteisten haasteiden ratkaisemiseksi.

Erasmus+- ohjelmasta sekä Luova Eurooppa- ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmista saatujen kokemusten perusteella sopimuksessa tarkastellaan keinoja tehostaa edelleen yhteistyötä nykyisten EU:n aloitteiden pohjalta tutkimuksen, kulttuurin, nuorison ja urheilun aloilla.

Euro–Välimeri-aloite kulttuurin, urheilun ja matkailun aloilla

Aloitteella edistetään julkisen ja yksityisen sektorin, kansalaisyhteiskunnan, säätiöiden, matkailualan toimijoiden ja yliopistojen monenvälistä verkostoa kulttuuriperinnön ja luovien alojen, kulttuurimatkailun ja urheilun edistämiseksi erityisesti seuraavilla tavoilla:

- **Kulttuuriperinnön suojeleminen ja hyödyntäminen:**
 - Perustetaan erityinen mekanismi Välimeren kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja edistämiseksi yhdistämällä julkisia ja yksityisiä resursseja.
 - Luodaan Välimeren kulttuuriväyliä yhteisen Välimeren kulttuurialueen vahvistamiseksi.
 - Laajennetaan yhteinen eurooppalainen kulttuuriperinnön data-avaruus eteläisen Välimeren kumppanimaihin digitalisoinnin edistämiseksi ja niiden kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.
- **Luodaan digitaalinen yhteistyöalusta ”CulturIT”, jolla edistetään kumppanuuksia kulttuurin alalla.**

¹⁹ Esimerkiksi Mediterranean Games -kisatapahtuma ja vuoden 2030 jalkapallon maailmanmestaruuskilpailut.

- **Varmistetaan osallistuminen merkittäviin kulttuuritapahtumiin ja parannetaan taiteilijoiden ja muiden kulttuurialan toimijoiden residenssimahdollisuuksia** muun muassa alueellisten lahjakkuusverkostojen kautta.
- **Varmistetaan osallistuminen #BeActive-kampanjaan ja Euroopan urheiluviikkoon liittyvään toimintaan,** jotta lisätään tietoisuutta urheilun hyödyistä fyysiselle terveydelle ja mielenterveydelle.
- **Tehdään yhteistyötä Mediterranean Games -kisojen kanssa** tapahtuman näkyvyyden lisäämiseksi entisestään, erityisesti nuorten keskuudessa, jotta voidaan edistää urheilun hyötyjä ja sen myönteistä vaikutusta stereotyyppien torjunnassa ja osallisuuden edistämiseksi.

I.3 Kansalaisyhteiskunnan, nuorten ja paikallisyhteisöjen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Kansalaisyhteiskunnalla ja paikallisyhteisöillä on syvälinen ymmärrys käytännön todellisuudesta. Kansalaisyhteiskunnan työ – paikallisyhteisöjen tukeminen sosiaali- ja yhteisöpalvelujen tarjoamisessa, tietoisuuden lisäämisessä keskeisistä yhteiskunnallisista haasteista, demokraattisen osallistumisen lisäämisessä, naisten ja nuorten voimaannuttamisessa sekä digitaalisen lukutaidon parantamisessa – edistää osallistavampaa yhteiskuntaa. Niillä on myös tärkeä rooli haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden, tilanteen parantamisessa.

Aktiivinen ja vaikutusvaltainen kansalaisyhteiskunta voi yhdessä parlamenttien ja julkisten instituutioiden kanssa helpottaa paikallista vuoropuhelua ja mahdollistaa politiikan paremman suunnittelun ja täytäntöönpanon kansalaisten hyödyksi. Kukoistava **mediaympäristö** on välttämätön avoimen ja osallistavan keskustelutilan varmistamiseksi. Vastaavasti kehityksen edistäminen alue- ja paikallistasolla yhtenäisiä ja osallistavia lähestymistapoja soveltamalla voi tukea tasapainoista kasvua sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

Sopimus tehostaa pyrkimyksiä edistää kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja auttaa paikallisyhteisöjä kehittämään valmiuksiaan hoitaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Kansalaisyhteiskunnan, nuorten ja paikallisyhteisöjen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Aloitteella pyritään tukemaan elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa ja paikallisyhteisöjä kehityksen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäjinä. Se antaa keskeisille toimijoille mahdollisuuden tarjota konkreettista tukea yhteisöilleen, erityisesti seuraavilla tavoilla:

- **Perustetaan Välimeren nuorten parlamentaarinen edustajakokous** nuorten näkemysten ja panoksen keräämiseksi.
- **Tuetaan Välimeren alueen yhteiskuntapalvelun kehittämistä** luomalla alusta, jonka tarkoituksena on yhdistää Välimeren alueen nuoria monenlaisten vapaaehtoistyömahdollisuuksien kautta sekä heidän omissa maissaan että koko alueella. Tämä aloite perustuu vapaaehtoistoimintaan ja täydentää muita liikkuvuutta koskevia aloitteita. Se edistää nuorten keskinäistä ymmärtämystä yhteisellä Välimeren alueella.

- **Voimaannutetaan naisjohtoisia järjestöjä yhteisöjensä keskeisiksi vaikuttajiksi** ottamalla ne aktiivisesti mukaan aloitteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen eri aloilla, kuten osaamisen kehittäminen, korkeakoulutus ja yritysten tukeminen. Toiminnassa hyödynnetään myös kokemuksia, joita on saatu naisjohtoisten startup-yritysten tukemisesta, erityisesti maaseudulla ja syrjäisillä alueilla.
- **Vahvistetaan tukea mediaorganisaatioille** helpottamalla valmiuksien kehittämisaloitteita, tarjoamalla mahdollisuuksia yhteistyöhankkeisiin ja edistämällä kokemusten vaihtoa. Tämä toiminta vahvistaa käynnissä olevaa yhteistyötä alueen nuorten vaikuttajien tukemiseksi.
- **Tehostetaan paikallistason yhteistyömekanismia** kaupunginjohtajien ilmastositomuksen innoittamana. Tavoitteena on edistää kaikenikäisten kansalaisten sosiaalista osallisuutta paikallis- ja kunnallistasolla, myös haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten osallisuutta.

II. Vahvemmat, kestävämmät ja yhdentyneemmät taloudet

Kauppasuhteiden ja taloudellisen yhdentymisen syventäminen auttaa varmistamaan vakautta ja talouden häiriönsietokykyä. EU:lla ja eteläisen Välimeren kumppanimaille on vahvat ja pitkäaikaiset taloudelliset siteet ja valtava potentiaali lisätä entisestään markkinoiden taloudellista yhdentymistä koko alueella, mikä luo kestäväää kasvua ja työllistymismahdollisuuksia. Taloutemme täydentävät toisiaan ja voivat tarjota merkittäviä molemminpuolisia hyötyjä.

Sopimuksen menestys riippuu myös kyvystä mobilisoida laajamittaisia julkisia ja yksityisiä investointeja. **Välimeren alueella Global Gateway -strategia**²⁰ voi edistää älykkäitä, puhtaita ja turvallisia investointeja digitaaliin, energiaan, vesiresilienssiin, innovatiiviseen maatalouteen ja liikenteeseen sekä vahvistaa samalla terveydenhuolto-, koulutus- ja tutkimusjärjestelmiä EU:n puhtaan teollisen kehityksen ohjelman²¹ mukaisesti.

II.1 Kauppa- ja investointimahdollisuudet

EU on eteläisen naapurustonsa suurin kauppakumppani. (EU:n osuus alueen maailmanlaajuisesta tavarakaupasta oli 41 prosenttia vuonna 2024.) Eteläisen Välimeren kumppanit korostavat usein tarvetta kehittää arvoketjuja sekä tarvetta houkutella suurempia määriä suoria investointeja ja pitää ne. Kauppa ja investoinnit edellyttävät kuitenkin ennakoitavaa ympäristöä, makrotaloudellista vakautta, sääntelyn lähentämistä ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

Alue tarjoaa merkittäviä taloudellisia ja kaupallisia mahdollisuuksia, joita tukevat alueen inhimillinen pääoma, uusiutuvan energian ja liikenteen kilpailukykyiset kustannukset sekä nopeutuva digitaalinen siirtymä. Maailmankaupan uudelleenjärjestely avaa uusia mahdollisuuksia, sillä Välimeren eteläpuolisella alueella voi olla rooli toimitusketjujen monipuolistamisessa. Sopimus pohjaa kahdenvälisiin kumppanuuksiin, ja sen avulla tehostetaan yhteistyötä vakaan taloudellisen toimintaympäristön rakentamiseksi, kestävän

²⁰ JOIN(2021) 30 final.

²¹ COM(2025) 85 final.

kaupan ja investointien edistämiseksi ja **toimitusketjujen edelleen integroimiseksi**, myös terveys- ja maatalousaloilla sekä puhtaan energiantuotannon ja teknologian alalla, mikä on ratkaisevan tärkeää yhteisen Välimeren alueen kilpailukyvyyn ja hiilestä irtautumisen edistämiseksi. Sopimuksella vahvistetaan kriittisiä raaka-aineita koskevaa yhteistyötä, jotta voidaan varmistaa häiriönsietokykyiset, läpinäkyvät ja kestävät toimitusketjut keskeisillä aloilla, kuten lannoitesektorilla.

Kauppa- ja investointisuhteiden nykyaikaistaminen ja vahvistaminen osallistavamman, häiriönsietokykyisemmän ja kestävämmän kasvun edistämiseksi

Aloitteen tavoitteena on hyödyntää **voimassa olevien kauppasopimusten**²² potentiaalia ja ottaa käyttöön uusia aloitteita taloudellisen yhdentymisen vahvistamiseksi, erityisesti seuraavin keinoin:

- **Tuetaan kahdenvälisten kauppasuhteiden nykyaikaistamista entistä joustavammalla ja kohdennetummalla tavalla** ottamalla käyttöön uusia yhteistyömuotoja keskeisillä yhteistä etua koskevilla aloilla ja varmistamalla tullien ulkopuolisten kaupan esteiden poistamista koskevien sitoumusten tehokas täytäntöönpano. Tavoitteena on lisätä ennustettavuutta ja vahvistaa sijoittajien luottamusta.
- **Tutkitaan mahdollisuuksia kestävien investointien helpottamista koskevien sopimusten tekemiseen** kiinnostuneiden kumppaneiden kanssa ulkomaisten suorien sijoitusten houkuttelemiseksi.

Aloitteella edistetään ja houkutellaan **investointeja**, joilla tuetaan innovatiivisia ja digitaalisia talouksia sekä tehostetaan toimitusketjujen yhdentymistä, erityisesti seuraavilla tavoilla:

- **Parannetaan liiketoiminta- ja investointiympäristöä, tehostetaan sääntelyn lähentämistä ja yksinkertaistetaan tullimenettelyjä**, mukaan lukien antamalla teknistä apua kumppanimaiden talousuudistusten tukemiseksi²³.
- **Laajennetaan kansallisia ja temaattisia investointijärjestelyjä**, jotka tuovat yhteen yksityisen sektorin sekä kansainväliset ja kansalliset rahoituslaitokset.

II.2 Startup-yritysten ekosysteemien hyödyntäminen

Monista rakenteellisista haasteista huolimatta yritystoiminta on lisääntynyt eteläisen Välimeren alueella nuoren ja nykYTEknologian hyvin hallitsevan väestön sekä sijoittajien kasvavan kiinnostuksen ansiosta. **Talouden asteittainen monipuolistuminen ja rakennemuutos tapahtuvat paikallistasolla**, niin kaupunki- kuin maaseutualueillakin, mikä luo uusia mahdollisuuksia kansallisten ja alueellisten arvoketjujen kehittämiseen ja lisää taloudellisen yhdentymisen edellyttämää täydentävyyttä. Jotta tätä potentiaalia voidaan hyödyntää täysimääräisesti, on tärkeää tukea paikallista tuotantoa ja paikallisyhteyksiä, myös maatalouden alalla. Tämä edellyttää, että paikallisen sosiaalisen yrittäjyyden ja vaihtoehtoisten

²² Näitä ovat muun muassa etuuskohteluun oikeuttavia Paneurooppa–Välimeri-alkuperäsääntöjä koskeva yleissopimus.

²³ Tarvittaessa myös EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun yhteydessä.

liiketoimintamallien roolia osallistavan ja kestävän talouskasvun keskeisinä tekijöinä kehitetään edelleen.

StartUp4Med

Aloitteella hyödynnetään startup-yritysten sekä mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten (mikro- ja pk-yritykset)²⁴ potentiaalia luoda kasvua ja työpaikkoja, mikä tarjoaa mahdollisuuksia lisätä taloudellista osallistumista erityisesti nuorten ja naisten osalta. Se linkittyy olemassa oleviin alakohtaisiin mekanismeihin²⁵, ja se on yhdenmukainen EU:n start-up- ja scale-up-strategian²⁶ kanssa. Tämä tavoite saavutetaan seuraavin keinoin:

- **Perustetaan startup-yritysten alueellinen tukimekanismi**, jolla parannetaan rahoituksen saatavuutta ja investointien mobilisointia. Eurooppalaisia rahoituslaitoksia mobilisoidaan Team Europe -lähestymistavan mukaisesti vaihtoehtoisten rahoituskanavien, kuten kunniaan perustuvien lainojen, joukkorahoituksen ja sekarahoituksen,²⁷ käytön rinnalla.
- **Perustetaan** yksityiselle sektorille suunnattu **Open for Business -ohjelma**, jonka tarkoituksena on identifioida ongelma-alueita ja helpottaa lainsäädännön ja sääntelyn yksinkertaistamista.
- **Kehitetään toimintapoliittinen välineistö** edistämään mikro- ja pk-yritysten virallistamista, muun muassa yksinkertaistettujen hallinnollisten menettelyjen, taloudellisten kannustimien ja sosiaalimaksujen avulla. Epäviralliset mikroyrittäjät hyötyvät kohdennetusta tuesta, kuten valmennuksesta, oikeudellisesta avusta ja osaamisen sertifiointista.

II.3 Digitaalinen infrastruktuuri ja kyberturvallisuus

Digitaalinen ja tekoälyvallankumous muokkaavat talouksia ja yhteiskuntia. Tämän alan kumppanuuksille on vahva kannustin, sillä niiden avulla voidaan hyödyntää digitaalisten sekä data- ja tekoälyratkaisujen potentiaalia alueen talouksien ja yhteiskuntien kilpailukyvyn ja tehokkuuden parantamiseksi samalla kun varmistetaan turvallisuus, suvereniteetti, perusarvojen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja hyvän hallintotavan periaatteiden noudattaminen.

Välimeren alueen todellinen yhteenliittäminen turvallisten ja luotettavien digitaalisten infrastruktuurien avulla on perustavanlaatuinen tavoite paitsi alueen talouksien ja kansalaisten lähentämiseksi toisiinsa myös yhteisen turvallisuuden ja saumattoman viestinnän lisäämiseksi. Tietovirrat ovat elintärkeitä taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle, ja

²⁴ Maailmanpankin tilastojen mukaan eteläisen Välimeren alueen mikro- ja pk-yritysten osuus yritysten kokonaismäärästä on 90 prosenttia, kaksi kolmasosaa BKT:stä ja 75 prosenttia työllisyydestä.

²⁵ BlueInvest -ohjelma on avoin Välimeren alueen innovatiivisille sinisen talouden startup-yrityksille ja teknologia-alan pk-yrityksille.

²⁶ COM(2025) 270 final.

²⁷ Alueellisessa startup-järjestelmässä voitaisiin hyödyntää Euroopan innovaationeuvoston (EIC) riskipääomarahastosta saatuja kokemuksia eurooppalaisen syväteknologian innovoinnin tukemiseksi erityisesti niissä alueen maissa, jotka ovat osallistuneet Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan ja jotka jo hyötyvät siitä.

ne avaavat uusia mahdollisuuksia ihmisille, yrityksille ja organisaatioille kaikkialla Välimeren alueella.

Tässä yhteydessä julkisten verkkopalvelujen saatavuuden parantaminen, sähköisen hallinnon ja digitaalisen julkisen infrastruktuurin ratkaisujen edistäminen, kriittisen infrastruktuurin turvaaminen, digitaalisen hallinnon ja sääntelyn parantaminen sekä digitaalisten oikeuksien suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää.

Digitaalisten infrastruktuurien mahdollistama avoimen datan ja tiedon saatavuus EU:n omistamista avaruusjärjestelmistä, kuten Copernicuksesta, voi lisätä liiketoimintamahdollisuuksia alueella.

Tech Business Offer -aloite integroiduille digitaali- ja datatalouksille

Aloitteen tavoitteena on **tukea** eteläisen Välimeren kumppanimaiden **teknologia-alan yritysten toimintaa**²⁸ erityisesti seuraavin keinoin:

- **Tuetaan turvallisen ja luotettavan digitaalisen infrastruktuurin käyttöönottoa merenalaisten kaapelijärjestelmien, 5G-verkkojen, maaseudun laajakaistayhteyksien ja datakeskusinfrastruktuurien osa-alueilla seuraavin tavoin:**
 - **Yhdistetään alueen kaikki kiinnostuneet maat merenalaisten kaapelijärjestelmien, kuten Medusa- ja Blue-Raman-kaapeleiden avulla.** Yhteyksiä on mahdollista laajentaa myös Persianlahden kumppaneihin. Tämä helpottaa turvallista ja saumatonta tiedonvaihtoa, erityisesti kytkemällä aloite olemassa oleviin aloitteisiin, kuten EU:n, Afrikan ja Intian väliseen digitaaliseen käytävään, Intian, Lähi-idän ja Euroopan väliseen talouskäytävään (IMEC) ja energiaa ja puhdasta teknologiaa koskevaan Välimeren alueen yhteistyöaloitteeseen (T-MED).
 - **Tarjotaan teknistä ja taloudellista tukea turvallisten ja luotettavien 5G-verkkojen ja datakeskusten käyttöönottoon alueella ottamalla mukaan kansainvälisiä, EU:n ja kansallisia rahoituslaitoksia 5G-välineistön ja muun asiaankuuluvan lainsäädännön²⁹ mukaisesti sekä käyttämällä luotettavia digitaalitekologian toimittajia.**
- **Käynnistetään alueellinen televiestintävalmiuksien kehittämisohjelma ja tutkitaan mahdollisuuksia luoda asianmukainen televiestintäkehys, mukaan lukien verkkovierailua koskeva yhteistyö, asiasta kiinnostuneiden eteläisen Välimeren kumppaneiden kesken.**
- **Nopeutetaan tekoälyekosysteemien kehittämistä EU:n digitaali-innovointikeskittymien ja EU:n tekoälytehtaiden³⁰ mallin pohjalta, mukaan lukien tekoälyn ja datainfrastruktuurin käyttöönotto sekä yliopistojen, pk-yritysten, teollisuuden ja startup-yritysten tukeminen tekoälyn kehittämisessä ja soveltamisessa eri aloilla, kuten valmistusteollisuus-, terveydenhuolto-, maatalous- ja ilmastosektoreilla.**
- **Jaetaan asiantuntemusta ja konkreettisia sähköisen hallinnon ratkaisuja digitaalisten identiteettien ja digitaalisen julkisen infrastruktuurin aloilla seuraavilla tavoilla:**
 - **Hyödynnetään avoimen lähdekoodin luottamuspalveluja, digitaalista identiteettiä sekä turvallisia ja tietosuojavaatimuksia noudattavia digitaalisen julkisen infrastruktuurin ratkaisuja.**
 - **Yksinkertaistetaan julkisyhteisöjen ja yritysten välistä rajatylittävää vaihtoa ja helpotetaan samalla kansalaisten liikkuvuutta.**
- **Lisätään asiantuntijavaihtoa ja yhteistyötä kyberturvallisuuden alalla, mukaan lukien kyberturvallisuushkien ja -poikkeamien havaitsemiseen, niihin varautumiseen ja niihin reagoimiseen liittyvien valmiuksien tukeminen.**

²⁸ EU:n kansainvälisen digitaalistrategian mukaisesti, JOIN(2025) 140 final.

II.4 Investoinnit uusiutuvaan energiaan ja puhtaaseen teknologiaan

Välimeren alue on **ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeinen alue**, jota kasvavat **ympäristöhaasteet ja -paineet** uhkaavat. Sopimuksessa esitetään **yhteinen toimintasuunnitelma eteläisen Välimeren alueen uusiutuvan energian tuotantopotentialin hyödyntämiseksi, millä voidaan saavuttaa kolminkertainen hyöty**: nopeutetaan alueellista hiilestä irtautumista, parannetaan energiaturvallisuutta ja lisätään teollisuuden kilpailukykyä. **Siirtyminen kohti tehokasta, luotettavaa ja kestävää energiamallia on alueelle välttämätöntä**. Puhtaan teollisen kehityksen ohjelman mukaisesti resurssitehokas kiertotalous, mukaan lukien uusiutuvan energian kehittäminen ja puhtaan teknologian valmistus, tarjoaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä ja houkuttelee ulkomaisia suoria sijoituksia. Näihin tavoitteisiin pyritään joustavilla ja nykyaikaisilla kahdenvälisillä kauppakehyksillä ja uusilla yhteistyömuodoilla, kuten kestävien investointien helpottamista koskevilla sopimuksilla ja puhtaan kaupan ja puhtaiden investointien kumppanuuksilla uusiutuvaa energiaa ja puhdasta teknologiaa koskevan Välimeren alueen yhteistyöaloitteen puitteissa. Tavoitteisiin pyritään myös tiiviimmällä yhteistyöllä Persianlahden kumppaneiden sekä Saharan eteläpuolisen Afrikan kanssa.

Uusiutuvaa energiaa ja puhdasta teknologiaa koskeva Välimeren alueen yhteistyöaloite (T-MED)

Aloitteella tuetaan molempia osapuolia hyödyttävää Välimeren alueen yhteistyötä edistämällä kotimaista energiasiirtymää ja puhtaan teknologian kehitystä eteläisen Välimeren kumppanimaissa ja luodaan samalla taloudellisia mahdollisuuksia ja helpotetaan uusiutuvan energian kauppaa ja teollisuuskumppanuuksia koko alueella erityisesti seuraavin keinoin:

- **Perustetaan T-MED-investointijärjestely**, joka toimii koordinoituvana kehittäessään hankkeita, jotka liittyvät uusiutuvan energian tuotantoon, verkkoinfrastruktuuriin – mukaan lukien eteläisen Välimeren kumppaneiden kotimaiset siirto- ja jakeluverkot, jotka liittyvät Euroopan laajuisia energiaverkkoja (TEN-E) koskevan asetuksen mukaisesti määriteltyihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin – sekä puhtaan teknologian valmistukseen. Järjestely kokoaa yhteen hankkeiden toteuttajia, kansainvälisiä, EU:n ja kansallisia rahoituslaitoksia, EU:n rahoitusvälineitä ja yksityisiä sijoittajia, jotta voidaan edistää laajamittaisia investointeja niin, että painopiste on rahoituslähteiden yhdistämisessä ja riskien vähentämisessä.
- **Luodaan erityinen sääntelymekanismi**, jolla tuetaan eteläisen Välimeren kumppaneita sellaisten kohdennettujen sääntely- ja energia-alan uudistusten³¹ toteuttamisessa, jotka liittyvät investointivalmiuteen ja EU:n rahoitusvälineiden saatavuuteen.
- **Mallinnetaan energijärjestelmiä**, jotta voidaan paremmin arvioida uusiutuvien energialähteiden käytön lisääntymisen taloudellisia ja kestävyys- ja

²⁹ [5G-kyberturvallisuutta koskeva EU:n välineistö](#).

³⁰ [Tekoälytehtaat Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa](#).

³¹ Näitä voivat olla kolmansien osapuolten verkkoon pääsy, sähkön ostosopimukset, tariffien läpinäkyvyys ja uudistaminen, mukaan lukien kustannusvastaavuus, eriyttäminen, tukku- ja vähittäismarkkinoiden vapauttaminen, rajatylittävä kauppa ja alueellinen yhdistyminen.

energiaturvallisuuteen liittyviä vaikutuksia sekä alueen uusia energiainfrastruktuurihankkeita.

- **Tarjotaan mahdollisuus käyttää teknisen tuen välinettä**, joka toimii keskitettynä portaalina uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuuteen, sähköistämiseen ja puhtaaseen teknologiaan liittyvälle tekniselle avulle.
- **Perustetaan sertifiointia ja uusiutuvan energian kauppaa tukeva ohjelma**, jolla mahdollistetaan uusiutuvan sähkön ja uusiutuvan vedyn rajatylittävä kauppa. Julkaistaan käytännönläheinen **käsikirja** ohjaamaan sertifiointijärjestelmien ja rajatylittävien alkuperätakuiden pilottihankkeiden toteuttamista.³²
- **Tehostetaan teollista yhteistyötä puhtaan teknologian alalla**, jotta voidaan edistää vahvoja teollisuuskumppanuuksia eurooppalaisten ja eteläisen Välimeren alueen yritysten välillä kriittisissä arvoketjuissa. Tähän voivat sisältyä aurinko- ja tuulienergia, elektrolyysilaitteet ja puhtaan vedyn tuotanto sekä lämmitys- ja jäädytysteknologiat, verkko- ja varastointiteknologiat, lämpöpumput ja energiatehokkuusteknologiat teollisuudessa ja rakennusallalla.
- **Tuetaan energia- ja puhtaan teknologian alan eurooppalaisten elinkeinoelämän järjestöjen perustamista kussakin maassa**. Tämä voidaan toteuttaa yhteistyössä Enterprise Europe Network -yritysverkoston ja eurooppalaisten teollisuusklustereiden kanssa. Perustetaan **erityinen sidosryhmäfoorumi**, jonka tehtävänä on määrittää prioriteettialat, kehittää kattavia ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia toimintasuunnitelmia sekä ottaa EU:n yksityinen sektori aktiivisesti mukaan toimintaan. Tällä foorumilla on myös keskeinen rooli yhteisinvestointien helpottamisessa ja sellaisten ostosopimusten neuvottelemisessa, jotka tukevat pitkäaikaista yhteistyötä synergiassa EU:n energia- ja raaka-ainefoorumin kanssa ja täydentävät sitä.
- **Kehitetään T-MED-osaamisohjelma**³³, jolla on tärkeä rooli työvoiman taidoissa ja sukupuolijakaumassa olevien puutteiden korjaamisessa sekä koulutuksen mukauttamisessa teollisuuden ja työnantajien tarpeisiin.

II.5 Kohti kestävää ja selviytymiskykyistä Välimerta

Ilmastonmuutos, saastuminen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vaikuttavat voimakkaasti Välimeren alueeseen ja sen selviytymiskykyyn. Puhdas siirtymä tarjoaa myös mahdollisuuden tehostaa alueen kilpailukykyä kestäväällä tavalla. Sopimuksen avulla voidaan hyödyntää tällaisesta siirtymästä saatavia etuja ja samalla puuttua ilmastonmuutoksen kasvaviin vaikutuksiin ja ympäristön tilan heikkenemiseen, myös muovisaasteen torjunnasta mahdollisesti tehtävän maailmanlaajuisen sopimuksen puitteissa. Sopimuksella puututaan myös alueen haavoittuvuuteen ilmastonmuutokselle ja ympäristön tilan heikkenemiselle tukemalla tehokasta suunnittelua ja mobilisoimalla saatavilla olevia rahoitusvirtoja kestäviin

³² Sääntely-yhteistyötä eteläisen Välimeren maiden kanssa tarvitaan, jotta sekä uusiutuvaa sähköä että uusiutuvia polttoaineita koskevat vaatimukset voidaan ottaa käyttöön EU:n kehityksen mukaisesti. Alkuperätakuiden vastavuoroisen tunnustamisen mahdollistamiseksi tarvitaan erityisiä sopimuksia kolmansien maiden kanssa.

³³ Toimet, jotka liittyvät olemassa oleviin uusiutuvaa energiaa koskeviin kumppanuuksiin (osaamissopimus) ja niihin liittyviin Erasmus+ -hankkeisiin, kuten SHOREWINNER-hanke.

investointeihin – niin kansainvälisistä, kotimaisista, yksityisistä kuin julkisistakin rahoituslähteistä.

Puhdasta siirtymää, kestävää kasvua ja selviytymiskykyä edistävä kumppanuus

Aloitteen tavoitteena on tukea alueellista yhteistyötä ja paikallisia kumppanuuksia ympäristön alalla, myös Barcelonan yleissopimuksen³⁴ puitteissa, sekä ilmaston alalla, jotta voidaan edistää puhdasta siirtymää ja ilmastonmuutosta kestävää talouskehitystä, erityisesti seuraavin keinoin:

- **Tehostetaan ilmastoratkaisuihin liittyvää yhteistyötä** kiinnostuneiden eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa käymällä vuoropuhelua, edistämällä tietämyksen jakamista sekä antamalla kohdennettua teknistä apua liittyen ilmastonmuutoksen hillintävälineisiin, myös hiilen hinnoitteluun.
- **Kehitetään ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevia investointijatkumia** vahvistamalla kansallisia ja paikallisia valmiuksia kehittää ja toteuttaa hankkeita sekä hyödyntämällä kumppanuuksia kansainvälisten rahoituslaitosten, ilmastorahastojen ja yksityisten sidosryhmien kanssa.
- **Laaditaan alueellinen suunnitelma, jolla helpotetaan investointeja** nykyaikaiseen jäteveden ja kiinteiden jätteiden käsittelyyn.
- **Käynnistetään uusia vesiresilienssiä koskevia kumppanuuksia**, joilla vahvistetaan integroitua vesivarojen hoitoa ja erityisesti veden uudelleenkäyttöä koskevaa yhteistyötä.
- **Vahvistetaan Green Forward -aloitetta**, joka kannustaa erityisesti pk-yrityksiä edistämään kiertotaloutta ja resurssitehokkuutta, poistamaan kertakäyttöiset muovituotteet, tukemaan biotaloutta ja edistämään kiertotalouden sääntelyä koskevaa vuoropuhelua, myös tekstiilien osalta.
- **Tuetaan maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen yhteistoteutusta**, erityisesti biologista monimuotoisuutta koskevien kansallisten strategioiden ja toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa, sekä suojelualueiden – erityisesti merisuojelualueiden – perustamista, laajentamista ja hoitoa.

II.6 Kestävän sinisen talouden edistäminen

Välimeri antaa toimeentulon miljoonille ihmisille, mutta siihen kohdistuu yhä enemmän ympäristöpaineita ja taloudellisia paineita. Sopimuksella edistetään oikeudenmukaista, kestävää ja kilpailukykyistä sinistä taloutta **eurooppalaisen valtamerisopimuksen**³⁵ mukaisesti, myös seuraavan ministeritason MedFish4ever-julkilausuman puitteissa, joka muokkaa seuraavaa Välimeren yleistä kalastuskomissiota (GFCM) vuoden 2027 jälkeen. Lisäksi sopimuksella vahvistetaan **EU:n vesiresilienssistrategian**³⁶ mukaisesti vesien hallinnointia ja edistetään tehokasta ja kestävää vedenkäyttöä veden, energian, elintarvikkeiden ja ekosysteemien väliset kytkökset huomioon ottaen.

³⁴ [Barcelonan yleissopimus ja pöytäkirjat UNEPMAP.](#)

³⁵ COM(2025) 281 final.

³⁶ COM(2025) 280 final.

Sinisen Välimeren terveys ja hyvinvointi

Aloitteen tavoitteena on ennallistaa Välimeren ekosysteemien luonnonvaroja, vahvistaa Välimeren selviytymiskykyä, parantaa kalastus- ja vesiviljelykäytäntöjen kestävyyttä ja kansainvälistä kalastuksen hallintaa sekä edistää innovointia sinisen teknologian alalla erityisesti seuraavilla tavoilla:

- **Tuetaan investointeja kestäviin sinisen talouden ratkaisuihin** Välimeren sinisen kumppanuuden ja BlueInvest-foorumin kautta.
- **Perustetaan EU:n sinisen talouden käytäntöyhteisö³⁷** tarjoamaan ohjausta tiedonkeruun, datastandardien ja -menetelmien kehittämisen sekä analyysin ja tutkimuksen pohjalta.
- **Tehostetaan valtameridiplomatiaa**, jotta voidaan tehdä yhteistyötä eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa kansainvälisten hallintoonormien³⁸ noudattamisen edistämiseksi ja alueelliseen kalastuksenhoitoon liittyvien oikeudellisten kehysten parantamiseksi.
- **Suunnitellaan uusi hanke rannikkovaltioiden valvonta- ja tarkastusvalmiuksien lisäämiseksi**, jotta voidaan tehostaa alueellista kalastuksenhallintaa ja torjua laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä kalastusta (LIS-kalastus) kehittämällä seuranta-, valvonta- ja tarkkailuvalmiuksia.
- **Vahvistetaan alueellista yhteistyötä merialueiden johdonmukaisemman ja kestävämmän käytön varmistamiseksi merten aluesuunnittelun avulla**, mikä edistää luonnonsuojelua ja merellä harjoitettavien eri toimintojen rinnakkaiselo.
- **Käynnistetään ”Vedestä markkinoille” -aloite**, jonka tavoitteena on tukea vesialan tuottajia, osuuskuntia ja yhdistyksiä tuotannon lisäarvon laajentamisessa, jalostuksen parantamisessa ja uusien markkinoiden saavuttamisessa, mukaan lukien rahoituksen ja investointien saatavuus.
- **Vahvistetaan veden, energian, elintarvikkeiden ja ekosysteemien (WEFE) välisiä kytköksiä koskevaa yhteistä tutkimusta ja innovointia** PRIMA-kumppanuuden³⁹ pohjalta.
- **Laajennetaan ”Välimeren sininen missio” -aloitetta⁴⁰ ennallistamisen ja selviytymiskyvyn edistämiseksi**. Aloitteessa tarjotaan tutkimus- ja innovaatoratkaisuja Välimeren ja vesiekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden ennallistamiseksi, merestä ja maalta peräisin olevan saastumisen pysäyttämiseksi, valtamerten melun vähentämiseksi, ilmasto- ja vesiresilienssin parantamiseksi sekä ääri-ilmiöihin varautumisen parantamiseksi rannikkoyhteisöissä.

³⁷ Euroopan unionin sinisen talouden seurantakeskus.

³⁸ Erityisesti merten biologisen monimuotoisuuden suojelua ja kestävää käyttöä kansallisen lainkäytönvallan ulkopuolisilla alueilla koskevan sopimuksen (BBNJ) ratifiointi ja täytäntöönpano.

³⁹ [Välimeren alueen tutkimus- ja innovointikumppanuus \(PRIMA\)](#).

⁴⁰ [BlueMissionMed](#).

II.7 Kestävä liikenne ja paremmat yhteydet

Hyvin verkottunut alue on avainasemassa kaupan ja kehittyvien alojen tukemiseksi ja taloudellisen toiminnan hiilestä irtautumisen vauhdittamiseksi. Yhteinen Välimeren alue kärsii usein sääntelyn hajanaisuudesta, ali-investoinneista ja suunnittelukapasiteetin puutteesta liikenteen alalla. Tällä on merkittäviä vaikutuksia ihmisten, tavaroiden ja palvelujen rajatylittävään liikkuvuuteen. Siksi on tärkeää puuttua kapasiteettivajeisiin ja sääntelyeroihin tullin, tehokkuuden, turvallisuuden, varmuuden ja ympäristönormien aloilla. Tämä helpottaa Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) laajentamista koskevan tavoitteen saavuttamista ja tarvittaessa yhteyksien lisäämistä naapurialueille, kuten Persianlahden alueelle ja kauemmaksikin. Erityisesti IMECin tehostettu koordinointi ja laajentaminen parantaisi luotettavia liikenneyhteyksiä ja turvallisia digitaalisia yhteyksiä Välimerellä ja edistäisi samalla alueen taloudellista turvallisuutta.

Kestävä liikenne, paremmin verkottunut alue

Aloitteen tavoitteena on tarjota luotettavia ja kestäviä liikenneratkaisuja erityisesti seuraavilla keinoilla:

- **Tehostetaan yhteistyötä uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden tuotannon ja käyttönoton edistämiseksi liikenteessä** (meriliikenteessä ja ilmailussa) kestäviä lentopolttoaineita⁴¹, kestäviä meriliikenteen polttoaineita⁴² ja EU:n satamastrategiaa⁴³ koskevissa EU:n asetuksissa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Tähän sisältyy myös pyrkimys yhdenmukaistaa kestäviä käytäntöjä kansainvälisten standardien (ICAO, IMO) mukaisesti ja siten tukea Välimeren alueen toimijoita niiden pyrkimyksissä ehkäistä alusten aiheuttamaa pilaantumista sekä kannustaa yhteistyöhön alueellisten merisopimusten⁴⁴ puitteissa puhtaan ja turvallisen yhteisen Välimeren alueen edistämiseksi.
- **Parannetaan yhteyksiä koko alueella laajentamalla multimodaalisia liikenneyhteyksiä ja lisäämällä yhteentoimivuutta ja sääntelyn yhdenmukaistamista**, mikä edistää TEN-T-liikenneverkon laajentamista eteläisen Välimeren alueen maihin sekä yhteyksiä IMEC-maihin, T-MED-maihin ja Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Satamien yhdistäminen muihin vähähiilisiin liikennemuotoihin parantaa rannikkokeskusten integroitumista sisämaan markkinoihin. Sääntelyn parempi yhdenmukaistaminen voidaan varmistaa tukemalla teknisen avun hankkeita ja lisäämällä poliittista vuoropuhelua.
- **Parannetaan lentoliikenneyhteyksiä** ympäristönormien mukaisesti jatkamalla työtä, joka koskee olemassa olevia tai uusia EU:n tason lentoliikennesopimuksia

⁴¹ PE/29/2023/REV/1, asetus (EU) 2023/2405.

⁴² PE/26/2023/INIT, asetus (EU) 2023/1805.

⁴³ P9 TA(2024)0025 – Kattavan eurooppalaisen satamastrategian laatiminen.

⁴⁴ Useat EU:n jäsenvaltiot (Espanja, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Malta, Ranska ja Slovenia) sekä Algeria, Egypti, Israel, Libanon, Libya, Marokko, Syyria ja Tunisia osallistuvat REMPEC-keskuksen (Regional Marine Pollution Emergency Response Centre for the Mediterranean Sea) toimintaan. Sitä hallinnoi Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) ja se toimii YK:n ympäristöohjelman (UNEP) hallinnoiman Barcelonan yleissopimuksen puitteissa.

eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa, ja tukemalla Afrikan lentoliikenteen yhteismarkkinoita.

- **Tuetaan kaupunkien ja maaseudun liikkuvuushankkeita EU:n asiantuntemuksella ja teknologialla,** jotta voidaan täydentää multimodaaliliikenteen alan toimia toteuttamalla TEN-T-kaupunkisolmukohtien⁴⁵ konseptia sekä edistää kestävyyttä – muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen hillitsemisen avulla – ja parantaa elinolosuhteita nopeasti kasvavissa Välimeren alueen kaupungeissa.

II.8 Näyttöön perustuva päätöksenteko ja tietämyksen jakaminen

Näyttöön perustuvan päätöksenteon ja tietämyksen jakamisen edistäminen on edelleen ratkaisevan tärkeää. Erityisesti EU:n Copernicus-järjestelmä tarjoaa maapallon ympäristön tilaa koskevia palveluja, jotka perustuvat kattavaan, maksuttomaan ja avoimeen datapolitiikkaan ja voivat siten tukea näyttöön perustuvaa päätöksentekoa. Lisäksi asiaankuuluvien ja vertailukelpoisten virallisten tilastojen ja tietojen saatavuus on olennaista näyttöön perustuvan päätöksenteon ja politiikan suunnittelun kannalta.

Tietämyksen jakaminen ja tilastot paremman päätöksenteon tukena

Aloitteen tavoitteena on parantaa tilastoja, tietämystä ja tietojen jakamista EU:n ja eteläisen Välimeren kumppaneiden välillä erityisesti seuraavilla tavoilla:

- **Perustetaan tilapäinen mekanismi** tiedonvaihtoa ja lainsäädännön rajatylittävien vaikutusten arviointia varten.
- **Kehitetään edelleen yhteistyötä** eteläisen Välimeren maiden kansallisten tilastolaitosten kanssa, jotta voidaan **tuottaa merkityksellisiä ja vertailukelpoisia virallisia tilastoja ja tietoja** sopimuksen kolmen pilarin kattamilta aloilta.
- Jaetaan parhaita käytäntöjä ja kokemuksia **hyödyntäen uusia tietolähteitä ja nykyaikaisia teknologioita, kuten tekoälyä,** uusien tilastollisten päätelmien ja asiaankuuluvien tilastointivälineiden kehittämiseksi.
- **Edistetään julkisen sektorin innovointia** hyödyntämällä EU:n avaruusjärjestelmistä saatavilla olevaa dataa ja tietoa näyttöön perustuvien päätösten valmistelussa monilla sopimuksen kattamilla aloilla.

III. Turvallisuus, varautuminen ja muuttoliikkeen hallinta

Yhteisellä Välimeren alueella on haasteita, jotka liittyvät turvallisuuteen, luonnonuhkiin ja ihmisten toiminnasta aiheutuviin uhkiin, laittomaan muuttoliikkeeseen ja rajaturvallisuuteen. Alueen kriisipesäkkeiden epävakaus luo turvattomuutta ja panee yhteiskuntien selviytymiskyvyn koetukselle.

Kasvatvat paineet rajoilla, rajatylittävä rikollisuus ja laittoman muuttoliikkeen aiheuttamat yhteiset haasteet keskeisillä muuttoreiteillä edellyttävät koordinoituja toimia muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumiseksi samalla kun varmistetaan turvalliset, hallitut ja

⁴⁵ TEN-T-kaupunkisolmukohtien konseptilla varmistetaan 1) kaupunkien tärkeän roolin tunnustaminen koko liikenneverkossa, 2) kestävästä kaupunkiliikenteen suunnitelmien laatiminen kaupunkia ympäröivälle toiminnalliselle alueelle, 3) turvallisuutta, kestävyyttä ja esteettömyyttä koskevan tiedon kerääminen ja 4) multimodaalisten keskusten rakentaminen.

oikeusperustaiset lähestymistavat, joilla taataan muuttajien ja pakolaisten oikeuksien suojeleminen ja edistetään liikkuvuusväyliä. Näiden toisiinsa liittyvien ongelmien ratkaiseminen edellyttää jatkuvaa yhteistyötä vakauden ja vaurauden edistämiseksi koko alueella.

III.1 Rauha ja turvallisuus

Sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestykseen kohdistuu suuria paineita. Perinteisten uhkien, kuten terrorismin, väkivaltaisen ääriliikeshinnän ja järjestäytyneen rikollisuuden, rinnalle on syntyneissä uusissa rajatylittävissä uhkissa, kuten kyberuhkat ja ulkomainen tiedonmanipulointi ja häirintä – usein osana laajempia hybridikampanjoita – tai alaikäisten ja nuorten aikuisten radikalisoituminen. Merten lisääntynyt hyödyntäminen paljastaa uusia haavoittuvuuksia, kuten heikkotasoisin merenkulkukäytäntöihin liittyvät riskit ja meri-infrastruktuurin kasvava merkitys.

Nämä uhat ovat **vakavimpia ja monimutkaisimpia yhteisiä turvallisuushaasteita**. EU:n ja eteläisen Välimeren kumppaneiden on tehtävä tiiviimpää yhteistyötä ja parannettava häiriönsietokykyä, myös EU:n merellisen turvallisuusstrategian⁴⁶ sitoumusten mukaisesti.

Sopimuksella pyritään saamaan aikaan **yhteinen ymmärrys alueellisesta ja kansainvälisestä turvallisuusympäristöstä** ja edistämään yhteistyötä muun muassa sellaisilla aloilla kuin terrorismin ja väkivaltaisen ääriliikeshinnän ehkäiseminen ja torjuminen, EU:n pakotteiden kiertäminen, merellinen turvallisuus, kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyky, hybridi- ja kyberuhkat, ulkomainen tiedonmanipulointi ja häirintä, puolustusvalmiuksien kehittäminen, rauhanvälitys ja konfliktinratkaisu.

Välimerellä toteutettavilla YTPP:n alaan kuuluvilla siviili- ja sotilasoperaatioilla, erityisesti IRINI-operaatiolla ja Euroopan unionin yhdenmukaisen rajavalvonnan avustusooperaatiolla Libyassa (EUBAM Libya), on keskeinen rooli Libyan kanssa tehtävän yhteistyön edistämiseksi, alueellisen vakauden lisäämisessä YK:n Libyaa koskevan asevientikiellon täytäntöönpanon avulla sekä laittoman kaupan ja ihmisten salakuljetuksen torjunnassa. Välimeren alueen ulkopuolella EU tukee kumppaneitaan muiden YTPP:n siviili- ja sotilasoperaatioiden⁴⁷ kautta.

⁴⁶ [Merellinen turvallisuusstrategia – Euroopan komissio](#).

⁴⁷ Näitä ovat muun muassa EUNAVFOR ATALANTA ja EUNAVFOR ASPIDES Punaisella merellä, turvallisuusalan uudistusta tukeva EU:n neuvontaoperaatio Irakissa (EUAM Irak), EU:n rajavalvonnan avustusooperaatio Rafahin rajanylityspaikkaa varten (EUBAM Rafah) ja palestiinalaisalueilla toteutettava EU:n poliisioperaatio (EUPOL COPPS).

EU:n ja Välimeren alueen rauhan- ja turvallisuusaloite

Aloitteella tuetaan koordinoitua lähestymistapaa konkreettisiin rauhaan ja turvallisuuteen liittyviin aiheisiin erityisesti seuraavin keinoin:

- **Perustetaan EU:n ja eteläisen Välimeren maiden yhteinen alueellinen foorumi edistämään rauhaa ja turvallisuutta.** Foorumi voisi tarjota epävirallisen kehyksen yhteisen alueellisen tilannetietoisuuden lisäämiselle, näkemysten vaihdolle ja lähestymistapojen koordinoinnille yhteistä etua koskevissa kysymyksissä, joita ovat esimerkiksi alueellinen turvallisuustilanne ja kunkin osapuolen rauhan- ja turvallisuustoimet rauhanvälitys mukaan lukien, sekä mahdollisen tuen kartoittamiselle kumppaneiden valmiuksien vahvistamiseksi.
- **Edistetään rauhaa, turvallisuutta ja puolustusta koskevia vuoropuheluja ja kuulemisia** eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa.
- **Selvitetään eteläisen Välimeren kumppanimaiden mahdollista osallistumista YTPP-operaatioihin,** erityisesti uusien osallistumista koskevien puitesopimusten⁴⁸ välityksellä.
- **Vahvistetaan kumppaneiden valmiuksia muun muassa Euroopan rauhanrahaston (EPF) avustustoimenpiteiden avulla ja lisätään koordinointia ja synergioita Pohjois-Atlantin puolustusliiton (Nato) valmiuksienkehittämistoimien kanssa** kunnioittaen samalla EU:n ja Naton päätöksenteon riippumattomuutta.
- **Järjestetään koulutusta Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian puitteissa** esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja ympäristön sekä rauhan, turvallisuuden ja puolustuksen aloilla.
- **Laajennetaan avoimen lähdekoodin tiedusteluvälineistön käyttöä identiteettiin perustuvaan disinformaatioon keskittyvän ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän⁴⁹ havaitsemiseksi ja analysoimiseksi** ja lisätään tilannetietoisuutta, jotta voidaan paremmin puuttua ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän erityispiirteisiin alueella.
- **Käynnistetään eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa vuoropuhelu merenalaisten kaapeleiden turvallisuudesta** kaapeliturvallisuutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman⁵⁰ mukaisesti. Suunnitelma sisältää havaitsemis-, reagointi- ja palautumistoimia.
- **Lisätään yhteistyötä meriturvallisuuteen kohdistuvien uhkien** – kuten heikkotasoiset merenkulkukäytännöt ja riskialttiit navigointikäytännöt – torjumiseksi, myös Kansainvälisen merenkulkujärjestön puitteissa.
- **Tehostetaan väkivaltaisen ääriliikeshdinnän ehkäisemistä koskevaa tietojenvaihtoa ja yhteistyötä** asiaankuuluvien maailmanlaajuisten aloitteiden puitteissa, myös radikalisoitumisen ehkäisemistä käsittelevän EU-tietokeskuksen puitteissa.
- **Helpotetaan alueiden välistä vaihtoa kyber- ja terveystieteissä** EU:n ja eteläisen Välimeren alueen välillä.
- **Tehostetaan yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa** puuttumalla pakotteiden kiertämiseen sekä heikkotasoisien merenkulkukäytäntöjen ja

riskialttiiden navigointikäytäntöjen aiheuttamiin meri-, ympäristö- ja kilpailuriskeihin.

III.2 Alueellisen varautumisen lisääminen

Turvallisen yhteisen Välimeren alueen luominen edellyttää **alueen varautumisen lisäämistä sekä luonnonkatastrofien että ihmisen toiminnasta aiheutuvien katastrofien ja uhkien varalta**. Alueella, joka lämpenee 20 prosenttia maapallon keskiarvoa nopeammin, ilmastonmuutoksen odotetaan pahentavan nykyistä riskiympäristöä, voimistavan uhkia ja johtavan useammin ja vakavampiin katastrofeihin, jotka vaikuttavat sekä ympäristöön että sosioekonomisiin järjestelmiin ja uhkaavat erityisesti rannikko- ja saariyhteisöjä.

Maastopalot, kuivuus, veden niukkuus sekä tulvat ja äärimmäiset sääilmiöt vaikuttavat jo nyt maaperän terveyteen ja ruokaturvaan, jotka ovat keskeisiä tekijöitä alueen poliittiselle vakaudelle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle. Innovatiivisella maataloudella on tärkeä rooli lisättäessä varautumista luonnonkatastrofeihin ja ihmisen toiminnasta aiheutuviin katastrofeihin ja uhkiin.

Terveyteen liittyvien vaarojen riski korostaa sitä, että terveysturvallisuustoimien vahvistaminen on ratkaisevan tärkeää uusien uhkien sietokyvyn varmistamiseksi. Tässä yhteydessä prioriteettina on edelleen – sisäänrakennetun varautumisen kulttuurin luomisen lisäksi – vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppaneiden yhteistyötä ja valmiuksia reagoida odottamattomiin tapahtumiin sekä lisätä äärimmäisten sääilmiöiden, kuten tulvien ja kuivuuden, ehkäisyä ja niihin reagoimista koskevia yhteisiä mekanismeja äskettäin hyväksytyn EU:n varautumisunionistrategian⁵¹ mukaisesti. Kaikki hallinonalat ja koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan mukaisesti tehokas hajauttaminen ja yhteydet paikallisviranomaisiin sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden aktiivinen osallistuminen ovat olennaisen tärkeitä nopean reagoinnin varmistamiseksi, paikallisen tietämyksen hyödyntämiseksi ja yhteisölähtöisen selviytymiskyvyn edistämiseksi.

Välimeren alueen katastrofivalmius

Aloitteella pyritään parantamaan alueellista varautumista ja parantamaan reagointivalmiuksia koko yhteisellä Välimeren alueella noudattamalla kaikki vaarat kattavaa lähestymistapaa. Tämä tavoite saavutetaan etenkin seuraavin keinoin:

- **Tuetaan kaikki vaarat kattavan varhaisvaroitusjärjestelmän kehittämistä** olemassa olevien välineiden (esim. Copernicuksen hätätilanteiden hallintapalvelujen) pohjalta ”Early Warnings for All” -aloitteen sekä unionin pelastuspalvelumekanismin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevien, ennakoiviin toimintastrategioihin liittyvien tavoitteiden mukaisesti.

⁴⁸ Sopimuksissa määritellään ehdot EU:n ulkopuolisten maiden osallistumiselle EU:n kriisinhallintaoperaatioihin ja kyseisten maiden suhteet EU:hun operaatioiden toteuttamisessa.

⁴⁹ [How to Detect & Analyse Identity-Based Disinformation/FIMI: A Practical Guide to Conduct Open Source Investigations | EUH.](#)

⁵⁰ JOIN(2025) 9 final.

⁵¹ JOIN(2025) 130 final.

- **Tuetaan elintarviketurvaa koskevaa varautumista** Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismin⁵² mallin mukaisesti.
- **Vahvistetaan nykyisiä kahdenvälisiä maatalouspoliittisia vuoropuheluja** ja käynnistetään uusia maatalous- ja elintarvikepolitiikkaa koskevia kumppanuusvuoropuheluja eteläisen Välimeren kumppaneiden kanssa maataloutta ja elintarvikkeita koskevan vision⁵³ mukaisesti.
- **Vahvistetaan katastrofivalmiuteen liittyviä synergioita** EU:n kemiallisen, biologisen, säteily- ja ydinriskin vähentämisen osaamiskeskuskeskusten aloitteen kanssa järjestämällä koulutusta ja simulaatioharjoituksia, jakamalla parhaita käytäntöjä ja lisäämällä tietoisuutta.
- **Laajennetaan pelastuspalvelualan yhteistyötä** hyödyntämällä olemassa olevia alueellisia aloitteita ja Interreg-yhteistyöohjelmia⁵⁴. Kyprokselle perustettava **uusi Euroopan palontorjuntakeskus** tukee myös naapurialueita⁵⁵.
- **Tutkitaan tekoälymallinnuksen tarjoamia mahdollisuuksia** katastrofivalmiuden yhteydessä, erityisesti **kriisinhallinta- ja hätäapuvalmiuksien parantamista** integroimalla tekoälyalgoritmeja olemassa oleviin palveluihin ja kehittämällä useita eri vaaratekijöitä kattavia päätöksenteon tukijärjestelmiä Yleistä etua edistävä tekoäly -aloitteen⁵⁶ puitteissa.

III.3 Muuttoliikkeen hallinta

Muuttoliike on maailmanlaajuinen realiteetti. Sen hallinta on yhteinen vastuu, joka edellyttää tiivistä yhteistyötä ja **kokonaisvaltaista, koko reitin kattavaa ja oikeusperustaista lähestymistapaa** muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen⁵⁷ ulkoisen ulottuvuuden mukaisesti. Tähän sisältyy muuttoliikkeen hallinnan vahvistaminen, rajaturvallisuuden parantaminen, laittomien lähtöjen estäminen, muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjuntatoimien tukeminen sekä laillisen muuttoliikkeen ja liikkuvuuden edistäminen kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien mukaisesti. Tehokkaiden palauttamis-, takaisinotto- ja uudelleenkotouttamistoimien helpottaminen, uudelleensijoittamispyrkimysten tukeminen ja ratkaisujen tarjoaminen muuttajien, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden suojelun varmistamiseksi muuttoreiteillä ovat myös olennainen osa tätä lähestymistapaa. Paikallisviranomaiset ja vastaanottavat yhteisöt ovat tämän työn eturintamassa, ja siksi on tärkeää vahvistaa niiden valmiuksia tällä alalla, myös tukemalla kansainvälisiä järjestöjä, kuten YK:n pakolaisvaltuutetun toimistoa (UNHCR) ja Kansainvälistä siirtolaisuusjärjestöä (IOM).

⁵² [Maailmanlaajuinen elintarvikehuolto ja ruokaturva – Euroopan komissio.](#)

⁵³ COM(2025) 75 final.

⁵⁴ [Interreg Euro-MED -ohjelma.](#)

⁵⁵ Nykyisiin alueellisiin aloitteisiin kuuluu esimerkiksi Kyproksen, Jordanian ja Egyptin välisen palontorjuntalan vakiintuneen yhteistyön edelleen kehittäminen. Komission puheenjohtaja von der Leyen ehdotti unionin tilaa vuonna 2025 käsitelleessä puheessaan uuden eurooppalaisen palontorjuntakeskuksen perustamista.

⁵⁶ Tekoälyalgoritmeja voitaisiin esimerkiksi integroida EU:n metsäpalotietojärjestelmään ja maailmanlaajuiseen maasto- ja metsäpalotietojärjestelmään. [Yleistä etua edistävä tekoäly | Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa.](#)

⁵⁷ COM(2024) 251 final.

Koko reitin kattavan lähestymistavan käyttöönotto muuttoliikkeen hallinnassa

Aloitteella tuetaan yhteistä lähestymistapaa Välimeren alueelle johtaviin ja sen läpi kulkeviin muuttoreitteihin. Se myös vahvistaa ja täydentää kahdenvälistä yhteistyötä muuttoliikkeen alalla, erityisesti seuraavin keinoin:

- **Vahvistetaan valmiuksia hallita muuttoliikettä tarkoituksenmukaisesti ja vastata paremmin paikallisyhteisöille aiheutuviin seurauksiin ja haasteisiin.** Tiiviimpi yhteistyö asiaankuuluvien toimijoiden kanssa lisää valmiuksia ehkäistä muuttoliikkekriisejä ja reagoida niihin kehittämällä varhaisvaroitussjärjestelmiä, riskienseurantavälineitä ja useiden sidosryhmien yhteisiä varautumissuunnitelmia.
- **Tehostetaan ihmisarvoista vapaaehtoista paluuta ja muuttajien uudelleenkotouttamista** eteläisen Välimeren kumppanimaista lähtömaihinsa.
- **Vahvistetaan yhteistyötä EU:ssa laittomasti oleskelevien henkilöiden tehokkaan palauttamisen ja takaisinoton osalta.**
- Tehostetaan yhteistyötä laittoman muuttoliikkeen ehkäisemiseksi sekä muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumiseksi **operatiivisten kumppanuuksien** ja asiaankuuluvien hankkeiden avulla, myös **ihmissalakuljetuksen vastaisen maailmanlaajuisen allianssin**⁵⁸ puitteissa.
- **Järjestetään alueellisia tiedotuskampanjoita lyhytaikaisten viisumien myöntämismenettelyistä** esteiden vähentämiseksi ja viisumien myöntämisen helpottamiseksi. Kampanjoihin osallistuvat myös EU:n jäsenvaltiot, jotka myöntävät viisumeita asianomaisissa eteläisen Välimeren kumppanimaissa.
- **Laajennetaan osaamiskumppanuuksia**⁵⁹ **ja otetaan käyttöön EU:n osaajareservi,** jotta voidaan helpottaa EU:n työnantajien ja kumppanimaiden työnhakijoiden välisiä yhteyksiä muun muassa helpottamalla viisumien myöntämistä opiskelijoille, ammattitaitoisille työntekijöille, tutkijoille ja tiedeyhteisön edustajille.
- **Parannetaan** haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten **suojelualue** eteläisen Välimeren alueella kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti, erityisesti **eteläisen Välimeren aluetta koskevalla uudella alueellisella suojeluhankkeella,** jolla edistetään hyvien käytäntöjen vaihtoa erityisissä suojelukysymyksissä.
- **Tuetaan jäsenvaltioiden vapaaehtoisia toimia uudelleensijoittamisen ja humanitaarisen maahanpääsyn alalla.**

III.4 Lainvalvonta, oikeudellinen yhteistyö ja rajaturvallisuus

Tehokas, oikeusperustainen ja yhdenmukainen Välimeren alueen yhteistyö rajaturvallisuuden sekä etsintä- ja pelastuspalvelun aloilla on ratkaisevan tärkeää, jotta rajoista voidaan tehdä turvallisempia alueita ja välttää ihmisten vaurauden ja turvallisuuden edistämiseen.

Ihmissalakuljetuksen vastaisen maailmanlaajuisen allianssin puitteissa toteutettujen toimien pohjalta pyritään tehostetulla yhteistyöllä ja tietojenvaihdolla yhdenmukaistamaan

⁵⁸ [Call to Action on a Global Alliance to Counter Migrant Smuggling.](#)

⁵⁹ Käynnistetty jo Marokossa, Tunisiassa ja Egyptissä.

raja- ja merivalvontaa sekä rajanylityspaikoilla ja tullitarkastusten yhteydessä tehtäviä tarkastuksia. Tämä tiiviimpi yhteistyö ja tiedustelutiedon jakaminen vahvistavat myös lainvalvontaviranomaisten välistä koordinointia rajoilla, jotta voidaan tehostaa maahanmuuttajien salakuljetukseen ja ihmiskauppaan osallistuvien rikollisverkostojen torjuntaa ja estää sellaisten henkilöiden liikkuminen, jotka voivat aiheuttaa turvallisuusuhkia.

EU ja eteläisen Välimeren kumppanimaat tekevät merkittävää yhteistyötä, jonka tavoitteena on parantaa kumppanimaiden valmiuksia tehokkaaseen rajavalvontaan. Turvallisuusuhat ovat yhä enemmän rajatylittäviä ja globaaleja, ja nopeasti kehittyvä teknologia pahentaa tätä suuntausta. Tällaisiin uhkiin vastaaminen edellyttää tiiviimpää ja tehokkaampaa yhteistyötä. Aloitteen tavoitteena on häiritä ja torjua laitonta toimintaa ja siten luoda turvallinen ympäristö ja suojella ihmisiä ja tavaroita yhteisellä Välimeren alueella.

Turvalliset rajat

Aloitteella otetaan käyttöön **yhdennettyä rajavalvontaa ja -turvallisuutta koskeva yhteinen lähestymistapa**, erityisesti seuraavin keinoin:

- **Vahvistetaan institutionaalisia ja operatiivisia rajavalvontavalmiuksia** antamalla kohdennettua teknistä apua ja luomalla synergioita olemassa olevien ohjelmien kanssa niin, että toiminnassa varmistetaan ihmisoikeusnormien noudattaminen. Tämä apu sisältää tukea valmiuksien kehittämistoimille ja vakiotoimintamenetelmien yhteiskehittämiseksi.
- **Valitaan** edellä mainittujen toimien ja vuorovaikutuksen perusteella toteutettaviksi **pieniä tai keskisuuria pilottihankkeita**, joista voi kehittyä pidemmän aikavälin hankkeita.
- **Yhdenmukaistetaan standardeja ja nopeutetaan tulliselvitystä** digitalisaation avulla, jotta voidaan vähentää ruuhkautumista ja lyhentää kuljetusaikoja.
- **Lisätään tietoisuutta ja jaetaan tietämystä** esimerkiksi EU:n merivalvontaa koskevan yhteisen tietojenvaihtoympäristön avulla, ja aloitetaan se järjestämällä rajavalvontaviranomaisten keskijohdon ja ylemmän johdon opintokäyntejä ja vaihto-ohjelmia.
- **Edistetään Välimeren alueen raja- ja rannikkovartiostojen välistä yhteistyötä**, jotta voidaan tehostaa valmiuksien kehittämistä ja osaamista merellisten tilanteiden hallinnassa optimoimalla Välimeren rannikkovartiostofoorumin ja muiden EU:n ja eteläisen naapuruston yhteistyömekanismien ja -foorumien käyttöä.
- **Tuetaan Euroopan raja- ja merivartiostojen (Frontex) ja eteläisen Välimeren kumppaneiden rajavalvontaviranomaisten välisiä työjärjestelyjä koskevia neuvotteluja ja työjärjestelyjen täytäntöönpanoa.**

Rikollisuus ei tunne rajoja. On tärkeää varmistaa kollektiivinen ja koordinoitu toiminta korruption, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi. Tiiviimpi oikeudellinen ja lainvalvontayhteistyö on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan varmistaa rikosten asianmukainen tutkinta ja tehokkaat syytetoimet. Tällainen yhteistyö edellyttää vankkaa kehystä henkilötietojen ja prosessuaalisten oikeuksien suojaamiseksi sekä kattavia rikosoikeudellisia kehyksiä. Alueen poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön tukemiseksi on jo toteutettu useita toimenpiteitä. Valmiuksien kehittämisen, yhteistyön ja konkreettisten

operatiivisten tulosten välisen kuilun umpeen kurominen on kuitenkin edelleen merkittävä haaste, joka edellyttää tavoitteiden lähentämistä entisestään. Tämän ongelman ratkaisemiseksi on olennaisen tärkeää tehostaa yhteistyötä sekä tietojen, asiantuntemuksen ja varhaisvaroitusten vaihtoa EU:n ja eteläisen Välimeren kumppanien välillä, jotta voidaan vahvistaa varautumista huumausaineisiin liittyviin suuntauksiin ja tehostaa ihmiskaupan torjuntaa koskevaa operatiivista yhteistyötä huumausaineiden merikuljetusten analysointi- ja torjuntakeskuksen kanssa.

MED-OP: oikeudellinen ja lainvalvontayhteistyö

Aloitteella pyritään vahvistamaan yhteisiä toimia vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä terrorismin torjunnassa tehostamalla lainvalvontayhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä. Sillä edistetään normien lähentämistä koko alueella, jotta voidaan mahdollistaa operatiivinen yhteistyö ja suojata kansalaisia ja heidän oikeuksiaan paremmin. Tämä tavoite saavutetaan etenkin seuraavin keinoin:

- **Käynnistetään sisäistä turvallisuutta koskeva alueellinen vuoropuhelu**, jota käydään säännöllisesti yhteisen Välimeren alueen turvallisuuspolitiikasta vastaavien korkean tason virkamiesten kesken EU:n sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean mallin mukaisesti. Alueellisen vuoropuhelun puitteissa tehtävän työn tuloksena olisi hyväksyttävä yhteisen edun mukaisilla aloilla tehtävää operatiivista yhteistyötä koskeva etenemissuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti.
- **Ohjataan yhteistyötä** vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa, myös EU:n jäsenvaltioiden ja EU:n virastojen tuella. Tämä toteutetaan seuraavien toimien avulla:
 - edistetään tavoitteiden ja keskeisten uudistusten lähentymistä oikeuden ja tietosuojan alalla muun muassa kohdennetun teknisen avun avulla
 - korjataan keskeiset puutteet operatiivisessa koulutuksessa
 - käynnistetään säännöllisiä asiantuntijavuoropuheluja
 - järjestetään opintokäyntejä ja lähetetään kansallisia asiantuntijoita lyhytkestoisille missioille
 - hyödynnetään kohdennettua teknistä apua.
- **Tuetaan kansainvälisten sopimusten ja työjärjestelyjen neuvottelemista ja täytäntöönpanoa** muun muassa Europolin, Euroopan unionin lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL), Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston kanssa.

3. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA

Sopimuksen täytäntöönpanon ja seurannan valvonta perustuu **kaksiportaiseen rakenteeseen**, eli sitä suoritetaan **sekä EU:n että Euro–Välimeri-tasolla**.

EU:n tasolla komission yksiköt ja Euroopan ulkosuhdehallinto varmistavat sopimuksen täytäntöönpanon koordinoinnin ja teknisen valvonnan. Sopimuksen täytäntöönpanosta keskustellaan **ulkoasiainneuvostossa** puolivuositain komission ja korkean edustajan antaman, täytäntöönpanoa koskevan tilannekatsauksen pohjalta. Näiden keskustelujen pohjalta voidaan valmistella **EU:n ja eteläisen naapuruston vuosittaisia ministerikokousta**.

Euroopan parlamentille tiedotetaan säännöllisesti sopimuksen täytäntöönpanosta sen asiaankuuluvien valiokuntien ja parlamenttien välisistä suhteista vastaavien valtuuskuntien välityksellä. Myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle tiedotetaan asiasta. Euro-Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokous toimii keskeisenä institutionaalisenä kanavana alueellisille ja paikallisille panoksille.

Euro-Välimeri-tasolla johtavien virkamiesten yhteinen työryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa seuraamaan sopimuksen täytäntöönpanoa erityisen **toimintasuunnitelman** avulla. Työryhmässä on jäseninä Euroopan unionin ja eteläisen Välimeren kumppanimaiden edustajia. Työryhmä osallistuu myös **EU:n ja eteläisen naapuruston vuosittaisen ministerikokouksen** valmisteluihin. Muita toimijoita, kuten kansallisia ja kansainvälisiä rahoituslaitoksia, kansalaisyhteiskunnan edustajia sekä muiden maiden ja kansainvälisten järjestöjen edustajia voidaan tarvittaessa kutsua osallistumaan työryhmän keskusteluihin.

Sopimukseen sisältyvät aloitteet kootaan **toimintasuunnitelmaksi**, jossa täsmennetään osallistujamaat ja sidosryhmät kunkin aloitteen osalta. Toimintasuunnitelman toteutusta arvioidaan yhdessä. Se on elävä asiakirja, johon sisällytetään uusia aloitteita ajan mittaan.

Komission yksiköt ja Euroopan ulkosuhdehallinto esittävät alustavan toimintasuunnitelman vuoden 2026 ensimmäisellä neljänneksellä johtavien virkamiesten yhteisessä työryhmässä, ja sitä päivitetään ja tarkistetaan jatkuvasti yhdessä.

Välimeren unionilla on kokemusta alueellisten verkostojen rakentamisesta ja lippulaivahankkeiden toteuttamisesta. Vaikutusvaltansa ansiosta Välimeren unioni tukee yhteisen työryhmän kokouksia, ja se on myös kumppani sopimuksen täytäntöönpanossa⁶⁰, myös ministerikokouksensa välityksellä.

Välimeren nuorten parlamentaarinen edustajakokous antaa tärkeää ohjausta sopimuksen mukaisten aloitteiden täytäntöönpanoon ja kehittämiseen. **Säännöllisiä vuoropuheluja järjestetään myös kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa**, mukaan lukien tiedeyhteisö, tutkijat, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja taloudelliset toimijat sekä elinkeinoelämä.

4. PÄÄTELMÄ

EU:n ja eteläisen Välimeren kumppaneiden odotetaan antavan **poliittisen hyväksyntänsä** sopimukselle **marraskuussa 2025**, jolloin juhlistetaan 30-vuotista Barcelonan julistusta.

Sopimuksen avulla muokkaamme yhteistä tulevaisuuttamme kumppanuuden ja yhteisen omistajuuden hengessä ja kehitämme **yhdentyneemmän, selviytymiskykyisemmän ja turvallisemman yhteisen Välimeren alueen**.

⁶⁰ Välimeren unioni on kasvattanut asiantuntemusta muun muassa koulutuksen, työllisyyden ja talouden kehittämisen, veden, ympäristön ja sinisen talouden sekä kriisinhallinnan ja pelastuspalvelun aloilla.